

Grajewo Józefa mściakka
wrod. 14/6/1904 r. rosyjski

W D O (7172)

W Polsce byłem przy mężu. Mąż mój był funkcjonariuszem
starzy granicznej w Powiecie Augustów, Pułki stare. Po zejściu
Polski, i po zebraniu nam wrytlich zstaności, zostaliśmy bez
środków do życia, i w dniu 28/V/1940 r. uciekliśmy z granice wraz
z dziećmi chcąc się dostać do nasza rodzinici. W drodze nas Niemiecki
straz graniczna, i odstawo nas do gestapo w Gwałtach gdzie
nas zaarrestowano i wstawo do arestku. Tam nam i mawiano że
mamy narwika Niemiecki, i musimy podpisać deklaracje że
jestesmy rodowite Niemcy. Myśmy podpisać nie chcieli, więc
zmuszali nas groźbą rewolwerów. A gdyśmy odrzucili dekla-
racje bez podpisu, wtedy gestapowcy zatoczyli nam kajdanki
i odwiezili nas Sowiecom w dniu 4 wrzes. 1940 roku.

Sowiecy nas zaarrestowali i trzymali 3 doby w arestach - -
Grabowa, Rajgród, i Augustów. W Augustowie rozłączyli mnie
z mężem, i dziećmi i zawieźli do więzienia w Grodnie, gdzie sie
działam do dnia 29/III/1940 r. Po odcyżtanu mi wyroku 5-ciu
lat ciężkich łagierów przewieźli mnie do więzienia w Przesieciu
i tam byłem do dnia 28 styer. 1941 roku.

W dniu 28 styer. tegoż roku zostałam wywieziona z transpor-
tem do Rosji, w Oblasi Nowosybijska na punkt I-ny Relafrod
tam byłem 4 dni przewieźli mnie na punkt II-gi Bain tam
byłem 3 miesiące. Pracowałam przymusowa w przodalni, i sucrarni
mieszkaniem były baraki, wyżywienie było jak sobie kto wyro-
bit według uorony, w hardym serie z głodu nikt nie umarł.
ubranie jakie takie dawali. Po trzech miesiącach przewieźli mnie
na punkt III-ci do Oretowa Prorowa, na roboty rolne (Łagier
Oten był stwarzny, mieszkaniem były ziemlanki, w dni desero-
we woda spływała nam na proce, nie mieliśmy żadnych -

sieniankow, ani też żadnego przykrycia, spaliliśmy na przyrach¹¹
gotych w ubraniu tym w którym się pracowało cały dzień na
deserze i mego ubranie na zmianę nie było, bielizny żadnej
nie było ławni, ani wody do mycia i mydła dla Polskiej
brygady nie było. Praca była w polu bardzo ciężka, kosili
Przy, ścinałimy drzewa, jak również łapanie torfki i.t.d. Jednym
staniem praca była ponad naszą siłę. Głód był wielki ludzie
spadali po polach jak muchy z głodu, wyżywieniem naszym były
kiszki z octu i ignite stare macior, to raczy kartofle nie wracha
nie dobre w ziemię i upieczone na stojaku, zbierano się przy oko-
pywanim i skrycie surowe jadało, bo za jeden macior 19 rubli
3 kopa tagim). Narodowości tam była mieszana t.j. żyd
ruski, Polacy, Białorusini, i Ukraińcy, Polacy zachowywali
się bardzo dobrze, Natomiast Ukraińcy z Polakami, byli najgor-
szyjmi wrogami dla nas Polaków. (Sowiety obchodzili się z na-
my strasznie kto był słaby i nie mógł zdążyć choiby nawet
iść razem, to wrucali psami i bili korbami. Za pracę jed-
nej reptyaty Polska brygada nie dostawała, listu napisać niegdy
nie można było, bo nie było papieru, i było nie wesoło. Tu byłem
zwolniona, z tagim w dniu 29 sierpnia 1941 r. dostałam 60
li i przywieźli mnie do Omska, w Omsku po wyjeźdzeniu
przez dwa tygodnie, głodem i zimnem dostawałam pracę w
fabryce obuwia, w dzień chodziłam do pracy, a w nocy spa-
łam na ulicy, bo na mieszkaniu nie miałam pieniędzy
Później fabryka mnie wysłała z Bruską brygadą do kochoru
Barysznikowa Woroszyłowa, na zbior zboża z pola, tam dali mi
wóz, aby wóze zbior, ja nie umieję obchodzić się z koniami do-
stałam się pod wóz, który miał 10 metrów młóconej prędkości
i ten wóz przejechał mi nogę, było zgipie koci, i wyszwanie
mniejsi całej tyłki, nie zarobić nie mogłam, nacierpiłam się
leżałam w szpitalu nie było, tylko doktor robił mi opatrunki

Wróciłam razem z brygadą do Omska do fabryki tej-
samej i zarabiałam sobie na chleb, a wolne godziny wykony-
wałyśmy na terenie wojska, gdzie w klinice chirurgicznej
sprostowali mi kości, i leczyli. W dniu 14-go listop. 1941 r.
zaworowano mnie na miłicję spisano protokoł, ten sam
co przy aresztowaniu, i nakazano mi w przeciągu 10-dni
opuszczyć Omsk i iść do Korkoru, a to dlatego że zaduro się
domniemy, chodziło Polaków, miłicję wyjechała i natychmiast
karali mi się wynieść z Omska. Fabryka mi wypłaciła za
pracę, kupiłam se leitet do Burudulu gdzieś dowiedziata
się że tam nasze wojsko się formuje i przyjechałam do
Burudulu dnia 1 grudnia 1941 r. zarejestrowałam się, i by-
łam przy wojsku pracowałam w kuchni i w srodkach.
A wreszcie zachorowałam na tyfus płamisty, i byłam
w szpitalu, aż do odzyskania przytomności, w dniu 14-go

stycznia 1942 roku wzięto mnie i szpitala, i z transportem
przywieziono jako chory do Gurax, gdzie jeszcze miałam
dobrą opiekę lekarską. Po wyleczeniu się, zostałam przyjęta
do wojska to jest w Gurame dnia 29 stycznia 1942 r.
i tak już cały czas jestem żołnierzem. 7172

Dnia 22/III/1943 r.

Grajewo Józefa.

5717